

Διάλεξη 6^η

Κυριάκος Κυριαζόπουλος,
Επίκουρος Καθηγητής
Τμήμα Νομικής ΑΠΘ

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Άδειες Χρήσης

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό υπόκειται σε άδειες χρήσης Creative Commons.
- Για εκπαιδευτικό υλικό, όπως εικόνες, που υπόκειται σε άλλου τύπου άδειας χρήσης, η άδεια χρήσης αναφέρεται ρητώς.

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στα πλαίσια του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης» έχει χρηματοδοτήσει μόνο τη αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

Περιεχόμενα ενότητας

1. Η αντιπαράθεση για τη νομή, διαχείριση και διοίκηση της εκποιητέας περιουσίας των μονών
2. Σύντομη αναδρομή στο εκκλησιαστικό παρελθόν
3. Η αντιπαράθεση κράτους εκκλησίας σχετικά με την εκκλησιαστική περιουσία

Σκοποί ενότητας

1. Η αναλυτική εξέταση της αντιπαράθεσης μεταξύ:

- i. Εκκλησίας της Ελλάδος και ιερών μονών
- ii. Πολιτείας και εκκλησίας

για τη διαχείριση της εκκλησιαστικής περιουσίας

Κριτική στην άποψη ότι η εκκλησία της Ελλάδας ως διάδοχος του Ο.Δ.Ε.Π., έχει την νομή, διαχείριση και διοίκηση της εκπαιδευτικής περιουσίας των μονών που δεν συμβλήθηκαν.

Ο νόμος 4684/1930

- Σύμφωνα με το νόμο 4684/1930 η ακίνητη περιουσία των μονών είχε διακριθεί σε διατηρητέα και σε εκποιοιτέα.
- Της διατηρητέας η διαχείριση αφέθηκε στις μονές.
- Της εκποιοιτέας η διοίκηση και διαχείριση πέρασε στον Ο.Δ.Ε.Π., με σκοπό τη ρευστοποίησή της και την επωφελέστερη αξιοποίησή της.
- Την κυριότητα και νομή της εκποιοιτέας εξακολουθούσαν να έχουν οι μονές.

Η διοίκηση και διαχείριση

- Η διοίκηση μέρος της οποίας είναι και η διαχείριση του πράγματος περιλαμβάνει κάθε υλική ή νομική πράξη, απαραίτητη για τη συντήρηση, εκμετάλλευση, χρησιμοποίηση, κάρπωση και αύξηση της αξίας του.
- Στην έννοια της διοίκησης και της διαχείρισης εντάσσονται και οι διαχειριστικές πράξεις και ενέργειες που αποβλέπουν στην εξασφάλιση έννομης προστασίας.
- Στις σχετικές δίκες που αφορούσαν την εκποιητέα περιουσία των μονών, νομιμοποιούνταν στο παρελθόν όχι οι μονές αλλά ο Ο.Δ.Ε.Π. ως μη δικαιούχος διάδικος δυνάμει νομοθετικής διάταξης.

Το δικαίωμα νομής

Το δικαίωμα της νομής ορίζεται συνοπτικά ως:

- Η φυσική εξουσία επί του πράγματος, corpus, η οποία ασκείται με πρόθεση κυριότητας, animus.
- Το σημαντικότερο μέρος φυσικής εξουσίας, διοίκηση και διαχείριση της εκπονητέας μοναστηριακής περιουσίας, εκχωρήθηκε στον Ο.Δ.Ε.Π. ο οποίος όμως θα το ασκούσε για λογαριασμό των μονών (όχι με πρόθεση κυριότητας).
- Ο νόμος που του , παραχώρησε την εξουσία διοικήσεως, διατήρησε ρητά την κυριότητα των κτημάτων υπέρ των μονών.

Η εκχώρηση εξουσιών στον Ο.Δ.Ε.Π.

- Οι εξουσίες διοίκησης και διαχείρισης που αποσπάστηκαν απ' τις μονές δεν ταυτίζονται με το δικαίωμα της νομής,
  - το οποίο μαζί με την κυριότητα εξακολουθούσαν να έχουν οι μονές, αλλά αποτελούν μέρος του περιεχομένου της.
  - Η άσκησή τους θα γινόταν απ' τον Ο.Δ.Ε.Π. για λογαριασμό των μονών.
- Ρητά έγινε αποδεκτό από την νομολογία, ότι όποιες πράξεις νομής ασκούσε ο Ο.Δ.Ε.Π. στα πλαίσια της διοίκησης και διαχείρισης της εκποιητέας μοναστηριακής περιουσίας, συνιστούσαν πράξεις νομής της ίδιας της μονής.

Η Εκκλησία της Ελλάδας ως διάδοχος του Ο.Δ.Ε.Π.

Συνεπώς η εκκλησία της Ελλάδας, σ' όσες περιπτώσεις ασκεί ως διάδοχος του ΟΔΕΠ κατά το άρθρο 3 , § 2, εδ. Γ της συμβάσεως του νόμου 1811/1988 εξουσίες διοίκησης και διαχείρισης μοναστηριακών κτημάτων, έχει ακριβώς ίδιες εξουσίες όπως αναλύθηκαν ανωτέρω.

- Γι' αυτό δεν είναι νομικά βάσιμη η άποψη ότι ως διάδοχος του Ο.Δ.Ε.Π. απέκτησε και τη νομή των κτημάτων αυτών.

Οι μονές που δεν συμβλήθηκαν

Για τα εκποιητέα κτήματα των μονών που δεν συμβλήθηκαν επισημαίνονται τα εξής:

- Το α. 3 , § 2 εδ. Γ της από 11/5/1988 σύμβασης που κυρώθηκε με το α. 1 του νόμου 1811 του 1988 ενόψει της προβλεπόμενης καταργήσεως του Ο.Δ.Ε.Π., ορίζει ότι η ανήκουσα κατά κυριότητα νομή και κατοχή στον καταργούμενο Ο.Δ.Ε.Π. ακίνητη και κινητή περιουσία περιέρχεται αυτοδικαίως στην κατά κυριότητα νομή και κατοχή της εκκλησίας της Ελλάδας.

Η περιουσία που περιέρχεται στην Εκκλησία της Ελλάδας

- Η ρύθμιση αυτή:
  - αφορά μόνο την προσωπική κινητή και ακίνητη περιουσία του Ο.Δ.Ε.Π. ως νομικού προσώπου.
  - δεν αφορά αδιάκριτα σ' όλη την περιουσία των ιερών μονών την οποία με βάση τη μέχρι τότε νομοθεσία διοικούσε, εκπροσωπούσε και διαχειριζόταν ο Ο.Δ.Ε.Π. λόγω χάρη στην εκποιητέα περιουσία τους. Αυτή παρά το χαρακτηρισμό της ως εκποιητέας εξακολουθούσε μέχρι την εκποίησή της να ανήκει κατά κυριότητα στις ιερές μονές.
- Η άποψη ότι από την ανωτέρω διάταξη σε συνδυασμό με το αμέσως προηγούμενό της εδάφιο συνάγεται ότι η εκκλησία της Ελλάδας είναι ο καθολικός διάδοχος του Ο.Δ.Ε.Π. επί όλων των δικαιοδοσιών που αυτός είχε μέχρι τότε είναι εσφαλμένη.
  - Τέτοια ερμηνευτική εκδοχή σε καμία διάταξη του νόμου δεν στηρίζεται.

Η περιουσία που περιέρχεται στην Εκκλησία της Ελλάδας (2)

Η άποψη ότι η εκκλησία της Ελλάδας ,μετά την ισχύ του α. 55 του νόμου 2413/1996, με την οποία η Ελλάδα συμμορφώθηκε με το διατακτικό και το αιτιολογικό της αποφάσεως του ευρωπαϊκού δικαστηρίου ανθρωπίνων δικαιωμάτων «Ιερές μονές κατά της Ελλάδας», έχει εξουσία να ασκεί ως διάδοχος του Ο.Δ.Ε.Π. τις δικαιοδοσίες διαχείρισης και διοίκησης επί των ακινήτων των μονών που δεν διέθεταν τίτλο έγγραφο και μεταγεγραμένο και συνεπώς περιέρχονταν κατά τους όρους του νόμου 1700/1987 στην κυριότητα του δημοσίου και τα οποία το δημόσιο με το άρθρο 55 του νόμου 2413/1996 απέδωσε στις ιδιοκτήτριες μονές, δεν ευσταθεί.

- Δεν υπάρχει διάταξη νόμου που να ορίζει κάτι τέτοιο.

Η περιουσία που περιέρχεται στην Εκκλησία της Ελλάδας (3)

- Όταν ο ιστορικός νομοθέτης του νόμου 1811/1988 καθόριζε σε ποιες εξουσίες του καταργούμενου Ο.Δ.Ε.Π. θα υποκατασταθεί η εκκλησία της Ελλάδας, θεωρούσε τα ακίνητα της κατηγορίας αυτής, ως ανήκοντα στην κυριότητα, διοίκηση και διαχείριση του δημοσίου.
  - Δεν μπορούσε να γνωρίζει τη μελλοντική εξέλιξη των πραγμάτων ούτε να νομοθετήσει για πράγματα μελλοντικά.
- Με το άρθρο 55 του νόμου 2413/1996 καταργήθηκε η διάταξη του α. 2, § 3 του νόμου 1811/1988 που έδινε τη διοίκηση και διαχείριση της αστικής περιουσίας των μη συμβληθεισών μονών στην εκκλησία της Ελλάδας.

Καταλαμβάνεται η αστική περιουσία μη συμβληθεισών μονών

Στο το α. 55 έχουμε:

- Αναφορά στην περιουσία γενικά των μη συμβληθεισών μονών που καταλαμβάνεται από τους νόμους 1700/ 1987 και 1811/1988.
- Η αστική περιουσία των μονών αυτών ρυθμίζεται ρητά από το νόμο 1811/1988.

Συμπέρασμα

- Η εκκλησία της Ελλάδας δεν έχει εξουσία διοίκησης και διαχείρισης ακίνητης περιουσίας των ιερών μονών που δεν συμβλήθηκαν στην από 11/5/1988 σύμβαση με το ελληνικό δημόσιο που κυρώθηκε με το νόμο 1811 του 1988, είτε :
  - αγροτική, λιβαδική, δασική, αστική
  - διατηρητέα, εκπονητέα.
- Διότι:
  - επί της αγροτικής, καμία διάταξη της κείμενης νομοθεσίας δεν της , παράσχει τέτοιες εξουσίες
  - επί της αστικής, η εξουσία διοίκησης και διαχείρισης που της παρείχε το α. 2 , § 3 του νόμου 1811/1988 καταργήθηκε δυνάμει του α. 55 του νόμου 2413 του 1996.

Παρερμηνεία του ισχύοντος καθεστώτος

Ωστόσο, διατυπώνονται απόψεις που θέλουν την εκκλησία της Ελλάδας σαν ένα νέο Ο.Δ.Ε.Π., συνεχιστή και διάδοχο του παλιού, καθολικό διάδοχο διοίκησης και διαχείρισης της μοναστηριακής περιουσίας.

- Γι' αυτό παρερμηνεύουν το ισχύον σήμερα καθεστώς, επικαλούμενοι τις προαναφερόμενες λανθασμένες νομικά θέσεις.
- Αντιλαμβανόμενοι το αδιέξοδο της νομικής θεμελίωσης των θέσεων αυτών, απειλούν ότι θα ζητήσουν απ' την πολιτεία να κάνει νέο νόμο και να παραχωρήσει τη διοίκηση και διαχείριση της μοναστηριακής περιουσίας στην κεντρική διοίκηση της εκκλησίας της Ελλάδας.

**Η δια νόμου αφαίρεση απ' τις ιερές
μονές της διοίκησης και
διαχείρισης είναι ασύμβατη με την
ευρωπαϊκή σύμβαση ανθρωπίνων
δικαιωμάτων.**

Ιεραρχικό πολίτευμα

- Ο νέος τυχόν νόμος που θα αφαιρεί από τις μη συμβληθείσες ιερές μονές τη διαχείριση και διοίκηση της περιουσίας τους και θα την αναθέτει στο νομικό πρόσωπο της εκκλησίας της Ελλάδας θα συναντήσει τη σθεναρή αντίδραση των ιερών μονών.
  - Δεν είναι σίγουρο ότι αυτό μπορεί να συμβεί. Ακόμη και αν τα εθνικά δικαστήρια κρίνουν ότι δεν αντίκειται στο άρθρο 17 του συντάγματος, είναι βέβαιο ότι θα κυρωθεί απ' το ευρωπαϊκό δικαστήριο ανθρωπίνων δικαιωμάτων.
- Το πολίτευμα της εκκλησίας της Ελλάδας είναι ιεραρχικό.
  - Εάν καθ' υπόδειξη της εκκλησίας της Ελλάδας ένας νόμος αφαιρέσει τη διοίκηση και διαχείριση απ' τις ιερές μονές και τις αναθέσει στην Ε.Κ.Υ.Ο., δεν είναι βέβαιο ότι θα θεωρηθεί αντίθετη προς το δικαίωμα στην περιουσία των ιερών μονών.

Το κράτος και η κεντρική διοίκηση της εκκλησίας τη Ελλάδα

- Η εκχώρηση της διοίκησης και διαχείρισης ισοδυναμεί με έμμεση απαλλοτρίωση χωρίς αποζημίωση.
- Ο διαχωρισμός του κυρίως περιουσιακού στοιχείου και του φορέα διαχείρισής του αποτελεί περιορισμό του ατομικού δικαιώματος ιδιοκτησίας.
  - Αυτό δεν ισχύει όταν πρόκειται να μεταφερθούν οι εξουσίες διοίκησης και διαχείρισης από ένα νομικό πρόσωπο σ' ένα άλλο υπέρτερο του ίδιου θρησκευάτος, εν προκειμένω της εκκλησίας της Ελλάδας.
- Ο περιορισμός συνίσταται στο ότι ο κύριος του ακινήτου δεν είναι ελεύθερος να αποφασίσει τον τρόπο με τον οποίο θα χρησιμοποιήσει και θα καρπωθεί την περιουσία του.
  - Αυτό ισχύει εν γένει, όχι σε σχέση με το εσωτερικό της εκκλησίας της Ελλάδας.
- Καθίσταται ανέφικτη η πραγμάτωση του περιεχομένου αυτού που από δογματική άποψη του αστικού δικαίου έγκειται στην απεριόριστη και αποκλειστική εξουσία πάνω στο πράγμα.
  - Υπάρχει και το δικαίωμα στην αυτονομία της εκκλησίας της Ελλάδας.

Παραβίαση της δυνατότητας προσφυγής στα δικαστήρια

Ένας νόμος, με τον οποίο αφαιρείται από τις ιερές μονές η διαχείριση και η διοίκηση των ακινήτων τους, παραβιάζει το κατοχυρωμένο στο α. 6 , § 1 της ευρωπαϊκής σύμβασης δικαίωμα των ιερών μονών για προσφυγή στα δικαστήρια αφού δεν θα είναι σε θέση πλέον να προασπίζουν τα απορρέοντα από την κυριότητά τους δικαιωμάτων.

- Δεν είναι βέβαιο αυτό, όταν μεταφέρεται η εξουσία διοίκησης και εκπροσώπησης από όργανο κατώτερου σε όργανο ανώτερου νομικού προσώπου της εκκλησίας της Ελλάδας.

Το ευρωπαϊκό δικαστήριο ανθρωπίνων δικαιωμάτων

- Σχετικά έχει ήδη νομολογήσει για το ανάλογο περιεχομένου άρθρο του νόμου 1700/1987 ότι στερώντας απ' τις ιερές μονές κάθε περεταίρω δυνατότητα να προσφεύγουν στα δικαστήρια για τα τυχόν , παράπονα που έχουν κατά του ελληνικού δημοσίου, τρίτων ή της ίδιας της εκκλησίας της Ελλάδας, το α. 1 θίγει την ουσία του δικαιώματος προσφυγής σε δικαστήριο.
  - Υπάρχει κατά συνέπεια , παραβίαση του α. 6 , § 1 σχετικά με τον πρώτο προβαλλόμενο λόγο των αιτουσών μονών.
- Υπάρχει διαφωνία με αυτό το τμήμα της απόφασης του ευρωπαϊκού δικαστηρίου που αφορά την στέρηση απ' τις ιερές μονές να προσφεύγουν στα δικαστήρια για τυχόν , παράπονα κατά της εκκλησίας της Ελλάδας, λόγω του δικαιώματος στην αυτονομία της εκκλησίας της Ελλάδας.
  - Οπότε δεν ισχύει ότι ισχύει στην περίπτωση προσφυγής κατά του ελληνικού δημοσίου ή τρίτων.

**Γιατί δεν πρέπει να αφαιρεθεί η
διοίκηση και διαχείριση από τις
μονές**

Η αντίθεση των μονών στην δημιουργία του Ο.Δ.Ε.Π.

- Η αντίθεση των ιερών μονών στην έκδηλα διαφαινόμενη μεταξύ των ανώτατων στελεχών της εκκλησίας της Ελλάδας τάση για την δημιουργία ενός Ο.Δ.Ε.Π. με περισσότερες δικαιοδοσίες και εξουσίες που να διαχειρίζεται στα πλαίσια της κεντρικής διοίκησης της εκκλησίας της Ελλάδας τα ακίνητά της, πιθανολογείται βέβαιη.
  - Εκτός από την αντισυνταγματικότητα μιας τέτοιας νομικής ρύθμισης, ο τρόπος αυτός διοίκησης και διαχείρισης της μοναστηριακής περιουσίας είναι αντίθετος και με όσα η εκκλησιαστική παράδοση έχει καθιερώσει.

**Αποδεικνύεται ότι ούτε ο παλαιός
Ο.Δ.Ε.Π. ήταν, ούτε ο νέος θα είναι
σύμφωνος με το πνεύμα και την ,
παράδοση της ορθόδοξης εκκλησίας.**

Σήμερα δεν συντρέχουν δικαιολογητικοί λόγοι που στο παρελθόν πιθανόν να δικαιολογούσαν τη θεσμοθέτηση ενός Ο.Δ.Ε.Π.

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Σύντομη αναδρομή στο εκκλησιαστικό παρελθόν

Το πνεύμα αντιμετώπισης της περιουσίας των μοναστηριών

- Από τα πρώτα χρόνια του χριστιανισμού οι ποικίλες οικονομικές ανάγκες των χριστιανικών κοινοτήτων αντιμετωπίζονται και οργανώνονται στο πνεύμα
  - του ευγενούς θεσμού της κοινοκτημοσύνης
  - του θεσμού της περιουσιακής αυτοτέλειας κάθε χριστιανικής κοινότητας.
- Το ίδιο πνεύμα διατηρήθηκε κι αργότερα όταν άρχισαν να δημιουργούνται τα οργανωμένα μοναστήρια, με κριτήριο την αυτάρκεια του ιδρυομένου μοναστηριού.
  - Ο λόγος αυτός αποτελεί τη θεμελιώδη βάση δημιουργίας της μοναστηριακής περιουσίας.
- Στο δίκαιο της Βυζαντινής αυτοκρατορίας καθιερώθηκε το αναπαλλοτρίωτο της μοναστηριακής περιουσίας, αφού επρόκειτο για πράγματα αφιερωμένα στο θεό και καθιερώθηκε σχεδόν γενική απαγόρευση εκποίησης.

Το πνεύμα αντιμετώπισης της περιουσίας των μοναστηριών (2)

- Αυτό το πνεύμα αντιμετώπισης της μοναστηριακής περιουσίας διατηρήθηκε μέχρι τη σύσταση του ελληνικού κράτους.
  - Περιουσία είχαν οι επιμέρους εκκλησιαστικές κοινότητες, ενορίες και μοναστήρια και ήταν αναπαλλοτρίωτη, ενώ τα μοναστήρια διοικούσαν και διαχειρίζονταν μόνα τους την περιουσία τους κάτω από την εποπτεία του οικείου επισκόπου.
- Αυτό το πνεύμα αποτυπώθηκε στην 4^η οικουμενική σύνοδο της Χαλκηδόνας και επαναλήφθηκαν στην πενθέκτη και στην 7^η.

Φορείς διοίκησης και διαχείρισης

- Στους πρώτους αιώνες φορείς και διαχειριστές της εκκλησιαστικής περιουσίας ήταν οι επίσκοποι.
- Αργότερα όταν η εκκλησία και οι οργανωτικές της υποδιαίρέσεις απέκτησαν νομική προσωπικότητα, τη διαχείριση είχε το αρμόδιο όργανο για τη διοίκηση κάθε νομικού προσώπου (επίσκοπος, εφημέριος, ηγούμενος).
  - Κεντρική διοίκηση της εκκλησίας με κεντρική περιουσία ή κεντρική διαχείριση της μοναστηριακής περιουσίας δεν γνώρισε ούτε δίδαξε η παράδοση.
  - Τα μοναστήρια συνέβαλαν γενναιόδωρα αλλά εκούσια στις ανάγκες των κεντρικών οργάνων της εκκλησίας.

Αλλαγή του πνεύματος αντιμετώπισης της περιουσίας

Με τη σύσταση του ελληνικού κράτους αρχίζουν να προβάλλουν ρυθμίσεις ξένες προς την μέχρι τότε έννοια της περιουσίας.

- Αμφισβητείται το αναπαλλοτριώτό της με τη δικαιολογία ότι αποτελεί θησαυρό κληροδοτηθέντα στο έθνος για τις ανάγκες της πολιτείας.
- Αρχίζουν οι απαλλοτριωτικές κινήσεις της πολιτείας με σειρά μέτρων του 1833 και 1834 που οδήγησαν:
  1. Στην αναγκαστική απαλλοτρίωση λόγω προφανούς ανάγκης και δημόσιας ωφέλειας με το νόμο 1072/1917.
  2. Στη διάκριση μεταξύ διατηρητέας και ρευστοποιητέας περιουσίας με το νόμο 4684/1930 όπως τροποποιήθηκε και κωδικοποιήθηκε με το προεδρικό διάταγμα της 14/22/9/1931.
  3. Στην εκβιαστική από το κράτος σύμβαση περί εξαγοράς των κτημάτων της ορθόδοξης εκκλησίας από 18/9/1952
  4. Στις λεηλασίες των λειψάνων της περιουσίας των μοναστηριών με τους νόμους 1700/1987 και 1811/1988.

Η δημιουργία του Ο.Δ.Ε.Π.

Στα πλαίσια αυτής της διαστρέβλωσης της παράδοσης, μετά την αποτυχία του γενικού εκκλησιαστικού ταμείου, προέκυψε ο Ο.Δ.Ε.Π. με το προεδρικό διάταγμα της 23 | 26/6/1930.

- Ο Ο.Δ.Ε.Π. και η φιλοσοφία του δεν προέρχεται από την παράδοση της εκκλησιάς για τα περιουσιακά των μοναστηριών.

Μεταβλητή και αμετάβλητη εκκλησιαστική παράδοση

- Ο τρόπος διαχείρισης, διοίκησης και αξιοποίησης της περιουσίας των μονών δεν αποτελεί βασικό θεσμό διοίκησης της εκκλησίας της Ελλάδας.
  - Μπορεί να μεταβάλλεται ανάλογα με τις κοινωνικές, πολιτικές και θρησκευτικές αντιλήψεις που υπάρχουν σε κάθε εποχή.
- Η παράδοση της εκκλησίας διακρίνεται σε αμετάβλητη και μεταβλητή όσο αφορά τους θεσμούς διοίκησης.
  - Το ότι μια μητρόπολη διοικείται από το μητροπολίτη και ότι η εκκλησία της Ελλάδας διοικείται από την Ιερά Σύνοδο της ιεραρχίας, είναι βασικοί θεσμοί διοίκησης αμετάβλητοι.
  - Ο τρόπος διοίκησης εκκλησιαστικής περιουσίας δεν αποτελεί αμετάβλητη παράδοση διότι δεν αποτελεί βασικό θεσμό διοίκησης.

Βιβλιογραφία

1. [Νόμος 1811/1988](#)
2. [Νόμος 4684/1930](#)
3. [Νόμος 2413/1996](#)
4. [Νόμος 1700/1987](#)
5. [Σύνταγμα της Ελλάδας](#)
6. [Ευρωπαϊκή σύμβαση των δικαιωμάτων του ανθρώπου](#)
7. [Νόμος 1072/1917](#)

Τέλος Ενότητας

Επεξεργασία: Γιώργος Μαριάς
Θεσσαλονίκη, Οκτώβριος 2016

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

